

ÅRSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2020

1. Styrelsearbetet

Styrelsen för ICOMOS Sverige har under året bestått av:

Nils Ahlberg, ordförande
Malin Myrin, vice ordförande
Cecilia Wallin, sekreterare
Jan Melander, kassör
Marcus Bengtsson, ledamot, ansvarig ”Emerging Professionals”
Staffan Hansing, ledamot
Ulrika Mebus, ledamot, medlemsansvarig
Lena Palmqvist, ledamot, ansvarig för de vetenskapliga kommittéerna
Leena Seim, ledamot

Under 2020 har 12 ordinarie styrelsemöten hållits, inklusive det konstituerande mötet.

2. Verksamhetsplan 2018 - 2020

Verksamheten för 2020 har i allt väsentligt följt verksamhetsplanen för 2018–2020 som antogs vid årsmötet i mars 2018 – med vision, verksamhetsmål och insatsområden.

Covid19-pandemin har medfört att en stor del av det som planerats för 2020 har fått ställas in eller ställas om till digital form. Flertalet möten och seminarier etc. har som en följd av pandemin hållits digitalt. En positiv effekt av situationen är att det har stimulerat till nya digitala mötesformer och aktiviteter där fler medlemmar har haft möjlighet att delta. Genom ICOMOS-nätverket har en stor mängd seminarier, konferenser, expertmöten, föreläsningar och liknande runt om i världen blivit tillgängliga för medlemmarna. Utbudet av internationella och nationella aktiviteter har under 2020 således varit omfattande och deltagandet har varit stort.

Verksamhetsplanen ses över årligen men eventuella större förändringar i verksamhetsplanen görs i regel endast vart tredje år i samband med ICOMOS *triennial General Assembly*. På detta sätt ansluter svenska nationalkommitténs arbete till internationella ICOMOS arbetsplaner. Internationella ICOMOS håller årsmöte, *annual General Assembly*, på hösten och vart tredje år hålls ett större möte, *triennial General Assembly*. I december 2020 hölls *triennial General Assembly* (i digital form på grund av pandemin) varför ny verksamhetsplan kommer att presenteras för och beslutas av årsmötet 2021.

ICOMOS Sveriges inriktning och verksamhet innebär ett synsätt där kulturarv ses i ett större sammanhang. Inom ICOMOS diskuteras kulturarvsfrågor med hänsyn till hållbar samhällsutveckling innefattande social hållbarhet, inkludering, delaktighet och mångfald samt till demokrati och mänskliga rättigheter.

Under perioden 2018–2020 har styrelsen prioriterat att stärka ICOMOS roll som expertorgan, stärka samarbetet och utbytet inom ICOMOS samt utbytet med andra organisationer. Verksamhetsplanen anger inriktning och målsättning för insatser inom de internationella kommittéerna och motsvarande svenska arbetsgrupper, medlemsutveckling, internationellt samarbete, nationellt samarbete, världsarvsfrågor och föreningsaktiviteter.

Service till den internationella organisationen genom remisser, svar på frågor, att lämna uppgifter och kommentera, samt att förmedla uppgifter från den internationella nivån till de svenska medlemmarna utgör en betydande del av styrelsens löpande arbete.

3. Medlemmar och medlemsstruktur

Föreningen hade vid årets slut 147 enskilda betalande medlemmar, 1 hedersmedlem och 11 institutionsmedlemmar.

ICOMOS Sverige arbetar kontinuerligt med att få en mer representativ spridning av medlemskåren vad gäller geografisk fördelning över landet, yrkesinriktning och ålder. För att komma vidare i denna strävan har styrelseledamoten Ulrika Mebus ett särskilt ansvar för medlemsrekrytering.

Behovet av förnyring av medlemskåren är en aktuell fråga både inom internationella ICOMOS och ICOMOS Sverige. Styrelseledamoten Marcus Bengtsson har till särskild uppgift inom styrelsen att verka för att fler yngre medlemmar rekryteras. Marcus Bengtsson är även representant i den internationella arbetsgruppen (*Working Group*) *Emerging Professionals*.

4. Internationella kommittéer och svenska arbetsgrupper

De internationella vetenskapliga kommittéerna (ISCs) utgör en ryggrad i ICOMOS arbete och är ett prioriterat område. Sverige är representerat i 22 av ICOMOS aktiva kommittéer.

De individuella medlemmarna har kontakter med sina respektive kommittéer och enskilda kommittémedlemmar runt om i världen fortlöpande. I styrelsen ansvarar Lena Palmqvist för de internationella kommittéerna och de svenska arbetsgrupperna. På grund av pandemin har flertalet kontakter under året skett digitalt. Under 2020 har nya svenska representanter utsetts i fem internationella kommittéer.

Medlemmar har under året deltagit i möten med bland annat kommittéerna för Cultural Tourism, Energy and Sustainability, Vernacular Architecture, Wood, Interpretation and Preservation, Intangible Heritage, Legal, Administrative and Financial Issues och Mural Paintings samt den kommande ISC:n för Water and Heritage.

Rapporter från möten och resor som sker inom ramen för de internationella kommittéerna publiceras löpande på ICOMOS hemsida www.icomos.se.

Sveriges representanter i de internationella kommittéerna:

- Analysis and Restoration of Structures of Architectural Heritage (ISCARSAH), Carl THELIN
- Archaeological Heritage Management (ICAHM), Jan MELANDER
- Cultural Landscapes ICOMOS-IFLA (ISCCL), Åsa AHRLAND
- Cultural Tourism (ICTC), Pernilla NORDSTRÖM
- Economics of Conservation (ISCEC), Christer GUSTAFSSON
- Energy and Sustainability (ISCES), Marwa DABAIEH
- Fortifications and Military Heritage (ICOFORT), Thomas ROTH
- Historic Towns and Villages (CIVVIH), Pål Anders STENSSON
- Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Sites (ICIP), Cornelius HOLTORF
- Intangible Cultural Heritage (ICICH) Helga JANSE
- Legal, Administrative and Financial Issues (ICLAFI), Thomas ADLERCREUTZ
- Mural Paintings (ISCWP), Anna HENNINGSSON
- Places of Religion and Rituals (PRERICO), Henrik LINDBLAD
- Polar Heritage (ICPH), Dag AVANGO
- Rock Art, Joakim GOLDHAHN
- Shared Built Heritage (SBH), Nils AHLBERG
- Stained Glass, Linda KVARNSTRÖM
- Stone (ISCS), Helen SIMONSSON
- Theory and Philosophy of Conservation and Restoration (ISCTC), Staffan HANSING
- Training (CIF), Bo LAGERQVIST
- 20th Century Heritage (ISC20C), Henrik NERLUND
- Vernacular Architecture (CIAV), Lena PALMQVIST
- Wood (IWC), Tina WIK

Arbete pågår med att utse representanter i kommittéerna för: Underwater Cultural Heritage (ICUCH), Cultural Routes, Heritage Documentation and Risk Preparedness (ICORP) där Erika Hedhammar har varit representant fram till januari 2020. En svensk representant ska också utses i den nybildade internationella kommittén för *Water and Heritage*, där Nils Ahlberg valts in som Vice President.

Svenska arbetsgrupper och sammankallande:

- Cultural Tourism, Pernilla NORDSTRÖM
- Fortifications and Military Heritage, Thomas ROTH
- Historic Gardens and Landscapes, Åsa AHRLAND
- Mural Painting, Anna HENNINGSSON
- Stone, Helen SIMONSSON
- Training, Bo LAGERQVIST

Möten och verksamhet inrapporterat från representanter och medlemmar i de internationella kommittéerna och svenska arbetsgrupperna:

Cultural Tourism (ICTC): ICOMOS Sveriges representant Pernilla Nordström deltog som voting member i ICTC:s årsmöte som hölls on-line den 13 oktober 2020. Den svenska arbetsgruppen har inte haft några aktiviteter under året men har för avsikt att återuppta verksamheten under 2021 efter den plan som togs fram 2019.

Energy and Sustainability (ISCES): Marwa Dabaieh invald som ny voting member och expert member, planerar tillsammans med kommittéerna Wood och Vernacular Architecture en internationell konferens, med temat *Earthen and wood vernacular heritage and climate change*, i Lund 28-30 augusti 2021.

Interpretation and Preservation of Cultural heritage sites (ICIP): ICOMOS Sveriges representant Cornelius Holtorf deltog 17 oktober i den digitala konferensen *ICOMOS 61SC – Advanced Risk management for the Shared Future*, med presentationen *The Significance of Managing Heritage Processes in Times of Crisis*. Cornelius Holtorf gav vid ICOMOS Emerging Professionals Working Group Webinar Series, 29 mars, föreläsningen med titeln *Heritage Futures: What does the future hold for heritage?*

Intangible Cultural Heritage (ICICH): Helga Janse, svensk voting member och expert member, deltog i kommitténs digitala årsmöte 2 oktober. Se länk:

<http://icich.icomos.org/index.php/icich-annual-general-meeting-held-2-october-2020/>.

Mötet spelades in och nås även via följande länk:

<https://www.youtube.com/watch?v=K1YcrS7HN1c>.

Legal, Administrative and Financial Issues (ICLAFI): Det årliga mötet planerat till slutet av mars i Polen sköts på grund av pandemin upp till slutet av november. ICOMOS Sveriges representant Thomas Adlercreutz har deltagit i kommitténs tre digitala möten under året och har även för internationella sekretariatet granskat stadgar för Nationalkommittén i Granada samt skrivit en artikel om ortnamn.

Mural Painting (ISCMP): Anna Henningsson, svensk representant och medarrangör av muralgruppens digitala seminarium 26 maj 2020. Inbjuden föreläsare var Marie Clausen, Universitetet i Ottawa, Kanada. Föredraget anknöt till ICOMOS olika charters.

Vernacular Architecture (CIAV): Lena Palmqvist ICOMOS Sveriges representant, deltog i den internationella kommitténs digitala årsmöte 26 september. Lena Palmqvist har under året deltagit i planering av gemensam konferens för fyra kommittéer med temat *Earthen and wood vernacular heritage and climate change*, i Lund i 28-30 augusti 2021.

Water and Heritage (ISC Water): Nils Ahlberg har deltagit i en serie möten om det vattenrelaterade kulturarvet inför bildandet av den nya kommittén. Även Nuput Prothi Kanna från Indien, men sedan flera år baserad i Stockholm, har medverkat.

Wood (IICW): Tina Wik, ICOMOS Sveriges representant och Secretary General i kommittén, har under året deltagit i planering av den gemensamma konferensen för fyra kommittéer med temat *Earthen and wood vernacular heritage and climate change*, i Lund i 28-30 augusti 2021.

5. Föreningsaktiviteter och informationsutbyte

Det planerade årsmötet och seminariet i mars ändrades på grund av pandemin. Årsmötet hölls istället i digital form den 16 april och seminariet ställdes in. Deltagandet på årsmötet var trots detta över förväntan och den digitala formen för årsmötesförhandlingar inklusive röstningsförfarande visade sig fungera bra.

Planerade seminarier och studiebesök etc. har på grund av pandemin till stor del ställts in, likaså planerade aktiviteter på den internationella världsarvsdagen den 18 april. Istället för fysiska möten och aktiviteter har utbudet av digitala ICOMOS-aktiviteter ökat liksom deltagandet. Situationen har stimulerat till nya mötesformer och en mängd digitala aktiviteter både internationellt och nationellt. Även de mer administrativa samarbetsmötena har på detta sätt blivit mer tillgängliga för medlemmarna

ICOMOS Sverige sprider kontinuerligt information till medlemmarna om konferenser med mera via vår hemsida och en öppen Facebooksida. Den senare utgör också ett forum för diskussion och omvärldsbevakning. Information och kontakt med enskilda medlemmar sker dessutom via e-post.

6. Internationellt samarbete

Ordförande Nils Ahlberg är ledamot i ICOMOS Board och har både i denna egenskap och som ordförande i ICOMOS Sverige deltagit i flera internationella möten, huvudsakligen i digital form.

ICOMOS generalförsamling *triennial General Assembly* som skulle ha hållits i Sydney i oktober 2020 ställdes in. Generalförsamlingen fick istället tas i två steg. Ett första möte hölls i juli för att fastställa röstningsförfarande och övriga formalia. Den egentliga generalförsamlingen med avrapportering, resolutioner och beslut om verksamheten för den kommande treårsperioden etc. genomfördes sedan under fyra dagar i december. Nils Ahlberg valdes in i den internationella styrelsen för ytterligare en mandatperiod om tre år. Detta blir Nils tredje mandatperiod.

ICOMOS Sverige gav inför generalförsamling ett ekonomiskt bidrag till internationella sekretariatet. Detta för att möjliggöra ett kostnadsfritt deltagande för samtliga ICOMOS medlemmar.

I samband med generalförsamlingen hölls som vanligt också flera möten med de internationella kommittéerna och arbetsgrupperna.

Europe Group träffas som regel en gång om året. Årets möten hölls i två omgångar, 11-12 juni och 26-27 november, med både samverkansfrågor och seminarier kring aktuella kulturarvsfrågor.

Inom det europeiska samarbetet har styrelsen deltagit i det slutliga arbetet med dokumentet *European Quality Principles for EU-funded Interventions with Potential Impact upon Cultural Heritage* som nu är överlämnat till EU.

Advisory Committee (ordförändemötet), var utspritt under sex dagar i oktober och november. Denna gång var mötena öppna för samtliga medlemmar, inte bara för ordförandena i kommittéerna.

Under året har styrelsen och andra medlemmar deltagit i fortlöpande aktiviteter och möten inom ICOMOS fokusområden: *Sustainable Development, Culture-Nature, Climate Change* och *Rights Based Approaches*. Bland annat har arbete pågått i *Climate Change and Heritage Working Group, CCHWG*. Arbetsgruppens huvudsakliga insats under året var att ta fram en analys av och slutligen ett yttrande över *Cultural Heritage and the Climate Emergency*. Nils Ahlberg och Jan Melander var med bland undertecknarna av en Draft Resolution som sedan antogs av generalförsamlingen i december. I dokumentet förbinder sig ICOMOS att verka för att kulturarvssektorn aktivt ska bidra till att möta de utmaningar som klimatförändringarna innebär för världen. Utgångspunkten har bland annat varit UNESCOs dokument *Policy Document on the Impact of Climate Change on World Heritage Properties*.

ICOMOS Sverige deltar genom Marcus Bengtsson aktivt i arbetsgruppen för *Emerging Professionals*, som syftar till att stärka de yngres roll inom ICOMOS. Möten och seminarier har hållits regelbundet under året.

ICOMOS har startat en särskild satsning under pandemin genom *Covid19 Task Force*. Ett första uppdrag har varit att kartlägga och sammanställa hur pandemin har påverkat kulturarvsfrågor över hela världen samt formulera vilka särskilda satsningar som behöver göras.

7. Världsarvsfrågor och frågor av principiell karaktär

Världsarvsfrågor och frågor av principiell karaktär är centrala i verksamheten. Under året har flera förslag på experter att bistå vid platsutvärderingar av världsarvsnomineringar förmedlats.

ICOMOS Sverige har genom såväl skrivelser som underhandsdiskussioner lämnat synpunkter på utvecklingen i olika världsarv och frågor av övergripande och principiell karaktär. Via våra kontakter – både professionella, en engagerad allmänhet och media – får vi fortlöpande information om aktuella frågor, framför allt när det gäller världsarv men även andra kulturmiljöfrågor. Vi är också engagerade i nätverket Världsarv i Sverige.

Styrelsen har kontinuerliga kontakter med Riksantikvarieämbetet, olika länsstyrelser och lokala representanter med flera angående världsarven.

Det vattenanknutna kulturarvet, med focus på EU:s vattendirektiv, har i detta sammanhang utvecklats till en viktig och prioriterad fråga. ICOMOS ingår i Vattenhistoriskt Nätverk där en rad möten har hållits under året. Representant har varit Nils Ahlberg.

8. Nationellt samarbete

ICOMOS Sverige har kontinuerlig kontakt med andra organisationer inom kulturarvsområdet. Samarbetet gäller deltagande i möten, samarrangemang, allmänt informations- och erfarenhetsutbyte och ibland yttranden, media och aktioner.

Genom våra medlemmar och institutionsmedlemmar samarbetar vi med en lång rad andra organisationer inom kulturarvsområdet som Boverket, Svenska kyrkan, olika universitet och museer, liksom UN Agenda 2030 samt Habitat.

ICOMOS Sverige tillhör grundarna av Kulturarv utan Gränser (KuG) och utser två styrelseledamöter. På ICOMOS mandat sitter Lena Flodin och Pål-Anders Stensson i KuGs styrelse.